

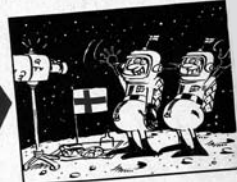
PAJATSO

SUOMALAINEN SARJAKUVALEHTI

NO 1 1977

Suomalaisia kuussa

Hirvi-metsästystä

ÄÄNESTYS, KILPAILU,

Lumikki ja 7 kääpiötä tänään

Sitä lehteä en unohda koskaan

P. A. Manninen

Vuoden 1977 lopulla ilmestyi aivan yllättäen lehtipiste-levitykseen Pajatso – suomalainen sarjakuvalehti N:O 1.

Se ei näyttänyt ainakaan etukantensa perusteella aivan ammattilaistasoiselta painotuotteelta, sillä kansi koostui kahdesta pienestä sarjakuvavuodesta ja teksteistä, joissa lehden logoa lukuun ottamatta käytettiin neljää erilaista tylsää kirjaintyyppiä. Kansi oli myös hieno esimerkki kolmiväripainatukseen käytetyn rahallisen panostuksen liki täydellisestä hukkaamisesta.

Ostin lehden silti, sillä kotimaisen sarjakuvan näkeminen kaupan hyllyllä oli vuonna 1977 aika ällistyttävä tapaus. Pajatso oli kaikin tavoin karu julkaisu. Siinä ei ollut selittelevää pääkirjoitusta tai edes sisällysluetteloa. Itse asiassa edes sarjakuvien tekijöitä ei lueteltu missään kohdassa. Sarjakuvissa ei ollut minkäänlaisia nimmareitakaan. Luonnollinen oletus oli, että lehden kustantajalla ja päätoimittajalla Kari Valkamalla olisi ollut jotakin tekemistä sarjakuvien kanssa, koska hänen nimensä oli ainoa osoitus siitä, että Pajatso tosiaan oli ihmiskäteen luomus.

Lehden sarjakuvissa oli käytetty vähintäänkin neljää tai viittä erilaista piirrostyyliä, mutta siitä huolimatta sekä tarinat että piirrokset olivat selvästi sukua toisilleen. Tekstauskin tuntui saman henkilön työltä, henkilön jolla ei ollut kylliksi aikaa tai välineitä epäonnistuneiden kirjaimien paikkailuun.

Pajatsossa oli kaikkein parasta etusisäkannen teksti, joka lyhykäisestään ilmoitti lehden ottavan vastaan sarjakuvia, sarjakuvien käsikirjoituksia ja muita piirroksia. Julkaistuista luvattiin vielä mak-

Suomi Kuussa, Q-ukko huitaisi pontikat huiviinsa.

saa. Pajatson piti lisäksi ilmestyä kahdeksan kertaa vuodessa ja kun ensimmäisessä numerossa oli kansien lisäksi 64 sivua, materiaalin tarve oli selvästikin pohjaton.

Minä lähetin yhden oman sarjakuvani Pajatsoon, jossa se heti paikalla hyväksyttiin julkaistavaksi. En muista lainkaan, mikä sarjakuva oli kyseessä tai edes kuinka pitkä se oli, mutta sen muistan, että olin todella tyytyväinen itseeni... muutama viikon. Pian nimittäin Pajatsosta saapui uusi kirje, jossa ilmoitettiin lehden lopettamisesta. Oli käynyt ilmi, että kotimaisen sarjakuvan ympärillä vain ”piiri pieni pyöri”.

Sarjainfo oli vuoden 1978 ensimmäisessä numerossaan arvioinut Pajatson ”optimistiseksi yritykseksi”, mikä ilmaisu näin jälkikäteen tuntuu lähinnä siltä kuuluisalta kiroamiselta lieväällä ylistyksellä. Sarjakuvien todettiin olevan ”aivan kohtalaisia yrityksiä”. Tuo luonnehdinta osui täysin oikeaan.

Pajatson lyhyet täytesarjakuvat vaikuttivat kaikkein valmiimmilta. Varsinkin kaksisivuinen pätkä, jonka nimi kenties on ”Marraskuun 19. – marraskuun 26.” tiivistää hienosti suomalaisia luonteenpiirteitä näyttäessään päähenkilönsä menossa saunaan hankkimaan uutta sydänkohtausta. Muutamat MAD-lehden tyy-

©Kari Valkama

liin tehdyt pilailumainokset ovat nekin aivan pätevästi toteutettuja, joskin ”Etsi kaksi samanlaista lumihuutaletta” –sivun mainostaminen kannessa ”kilpailuna” oli hiukan liian paksua.

Lehden useampisivuisista sarjakuvista ensimmäinen, ”Lumikki ja 7 kääpiötä tänään” on piirretty ja mahdollisesti kirjoitettukin niin nopeasti, että sitä ei voi oikeastaan kutsua edes tarinaksi. Numeron loppupuolelle sijoitettu ”Hirvittävä juttu” näyttää paljon paremmalta. Se on piirretty huolellisemmin ja ruutujen sommittelukin tuntuu harkitulta. Leveät ruudut antavat mukavasti tilaa ilmeisille Pohjanmaan laakeille maisemille. Ikävä kyllä humalaisen hirvenmetsästysporukan sekoilu alkoi jo 1970-luvun lopulla olla hiukan vanha vitsi.

Pajatson paras anti on sen pisin sarjakuva, ”Veikko Viima”. Veikossa meillä on täydellisesti unohdettu suomalainen supersankari, jonka syntytarina on rakennettu varsin ovelasti. Ensimmäiset suomalaiset astronautit lentävät kuuhun hakemaan kiuaskiviä. Heillä on mukanaan ruisleipää ja pontikkaa. Hampaattoman kääkkä-äijän näköinen Q-ukko juo pontikan ja menettää tajuntansa. Astronautit tuovat hänet maahan jostakin syystä, joka ei kerronnasta varsinaisesti käy selville. Maan pinnalla sitten havaitaan, että ukkelilla on kaikenlaisia supervoimia. Hänestä tuoteistetaan supersankari Veikko Viima, ja hän esittelee kykyjään koko kansalle Helsingin Olympiastadionilla. Sarjakuva loppuu äänestykseen: Lukijat saavat ehdottaa seuraavan paikkakunnan, jossa Veikko vieraillee. Eniten ääniä saaneesta tehdään sarjakuva.

Mielenkiintoisesta rakenteestaan huolimatta Veikko Viima jättää sarjakuvana

MARRASKUUN 26.

Pajatso näyttää mitä suomalainen sisu on.

muutaman tärkeän seikan vaille huomiota. Piirrostyyliksi valittu, Asterixia muistuttava ote vaatisi piirtäjältä paljon enemmän huolellisuutta muuttuakseen hauskaksi. Kun ympäristön yksityiskohtia ei ehditä piirtää, ryövätyään kokonaisuudesta paljon hauskaa pois. Edes illuusio sarjakuvan lopun tapahtumisesta Helsingissä ei oikein nouse siivilleen, sillä piirtäjä on kuvittanut Helsingin vain Eduskunta-

talolla ja stadionilla. Paikoitellen monisanaiset puhekuplat olisi pitänyt tekstata paremmin, jotta niitä jaksaisi lukea.

Pajatson menestymättömyys markkinoilla ei siis ollut mikään ihme, mutta myöhempinä vuosina muutamat paremmin valmistellut yritykset ovat todistaneet sen, että Suomessa kotimaisten sarjakuvalehtien läpilyöminen kioski-kaupassa ei ole ainakaan helppoa.

Pikavauhdilla kyhätyn oloinen uustulkinta Lumikista ja kääpiöistä.